

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi pōli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold.; pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrt leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani v sredo 23. marca 1881.

Obseg: 30 milijonov! — Katera goveja plemena so najprimerniša za slovenske pokrajine? (Konec.) — Kakošna trtna plemena naj se izbirajo za nograđe dolenske? — Gospodarske novice. — Hude pijance pijančevanja odvaditi. — Minister pravosodja baron Lasser in njegov ukaz sodnijam kranjskim leta 1862. — Slavjansko časništvo. — Umor cara ruskega Aleksandra. — Noč. — Naši dopisi. — Novičar.

Gospodarske stvari.**30 milijonov!**

S tem napisom pričanja velecenjeni dunajski kmetijski časnik „Wien. landw. Zeitg.“ na 1. strani svoj list od 12. dne t. m.

Radovedni začnemo čitati ovi članek, da izvemo, kako v časnik, ki je kmetijskemu nauku in kmetijskim interesom posvečen, pride napis: „30 milijonov!“ In kaj najdemo? Na veliko veselje svoje našli smo novico, da to, za kar se je navedeni časnik uže lansko leto tako možato potezal in so po njem tudi „Novice“ svojim bralcem poročale, se je spolnilo, — namreč to, da južna železnica je z letošnjim letom pričela v državno blagajnico plačevati dohodnega davka (Einkommensteuer) 3 milijone gold. in ga bode po postavni pogodbi z vlado plačevala prihodnjih 10 let, tedaj bo v 10 letih državni blagajnici došlo 30 milijonov gold. Lep denar, lepa pripomoč državni blagajnici, kateri vsako leto več milijonov gold. zmanjka, da mora zato na nove dolgove ali na nove davke misliti.

Južna železnica se pelje po veliko deželah skozi mnoga mesta, trge in vasi, predno pride v Trstu do morja, in za vse te prostore, skozi katere se vozi in za vožnjo ljudi in blaga bogat dobiček vsako leto vleče, ni dosihmal nobenega dohodnega davka plačevala, a tudi za naprej, to je, od leta 1880., kakor je po pogodbi z vlado zavezana bila, se je na vse kriplje branila tega davka, judovski časniki pa so jej pritrkovali na vso moč. Al sedanje ministerstvo se ni dalo potentati, da bi lačna vrana sito pitala, in zdaj plačuje južna železnica 3 milijone gold. na leto od svojih dohodkov in bo po vseh linijah, kjer se vozi, mestom, trgov in vasém dotične priklade morala plačevati, kar bo tem na precejšnjo korist.

Vse to ni malenkost — pravi „Wiener landwirth. Zeitg.“ — ki se po pravici ponaša s tem, da je dolgo in dolgo v svojih listih vrtala in vrtala, da teh 30 milijonov ni zaspalo. „30 milijonov — piše — ni malenkost tudi za bogato državo, velika nesreča pa bi bila, če 30 milijonov izgubi država, katera je, kakor Avstrija, v tako silnih denarnih stiskah. Lahko je verjeti, da so se gospodarji južne železnice z različnimi pretvezami branili, od svojih dohodkov leto in dan 3 milijone dati v državno blagajnico in tako lastni dobiček si zmanjšati, al poštena, za blagor državni skrbna vlada ni smela

prezreti, da bi bila državni blagajnici vkradla vsako leto te 3 milijone in jih kot plačilo naložila drugim davkoplačevalcem, ki uže tako komaj životarijo pod davkovskimi bremenii.“

Vredništvo navedenega kmetijskega časnika se tedaj raduje, da se mu je posrečilo, sodelovati o tem, da južna železnica donaša zdaj 3 milijone vsako leto državni blagajnici in bode po pogodbi v 10 letih donesla 30 milijonov, katerih so po takem drugi davkoplačevalci za državne potrebščine osvobodeni. Zahvaluje se pa tudi drugim časnikom, da po njenem zgledu niso molčali, ter vlado opozorovali, na pritisne železnico, da plača, kar je po postavni pogodbi plačati dolžna. Tudi „Novice“ niso molčale.

Katera goveja plemena so najprimerniša za slovenske pokrajine?

Spisal prof. F. Povše.

(Konec.)

Kakor sem navel izvrstnosti Unterwaldenskih govéd, tako tudi ne smem zamolčati, kar je manj ugodnega na njih. Dobro sladko senó zahtevajo, kislega ne marajo, a saj tudi drugače ni mogoče, ker so na trdih goratih tleh izrastla. Pa tudi silno draga so. Goriški kmetijski družbi je Unterwaldenska gospodarska družba, ki je priskrbela 10 mladih bikov, zaračunila vsakega (1—1½ let starosti) po 200 gold. in krava veljá 300 do 350 gold.! Poleg tega pa še daljni transport, tako, da le premožni gospodar more misliti na to, da zboljša svoja goveda z Unterwaldskim plemenom. Sl. ministerstvo kmetijstva pa naj bi to pleme še naprej kupovalo za kraške kraje, da ž njim povzdigne ondotno revno govedorejo, pa tudi blagostanje, kajti Unterwaldenska goveda, sloveča po obili molži, so kakor vstvarjena za trda tla.

Naj bi tudi marljiva kranjska kmetijska družba poskusila to pleme za zboljšavo govedoreje po Notranjskem na Krasu, kakor to dela za goriški Kras goriška družba, katera je moj predlog sprejela in je zadovoljna z izidom dosedanjih poskušanj. Tudi sl. ministerstvo kmetijstva je odobrilo, da se ima vprihodnje le Unterwaldensko pleme rabiti za zboljšanje kraških goved.

Prepričan sem, da pride še čas, ko se bo tudi po Kranjskem skrbelo za take plemenske junce, ker ž